

OPEN RUIMTE VOOR DE SPIN

**VERKENNING VAN GRENSREGIO DE
KEMPEN WAAR NEDERLANDERS EN
BELGEN OP ZOEK ZIJN NAAR ELKAAR
EN NAAR NIEUWE VORMEN VAN
MAKEN EN LEVEN.**

EEN EERSTE SCHETS IN WOORD.

**GEBASEERD OP GESPREKKEN IN HET HUIS VAN DE
BRABANTSE KEMPEN, MET JOEP VAN DE VEN, JOKS
JANSSEN, NICOLE GEERARS, PAUL SCHELLEKENS, PETER
OVERDIJK, WIET VAN MEEL, EN JEF VAN EYCK, JOS DE
GROOT, DIRK KNAPEN EN WIM SNIJDER E.A. TIJDENS HET
MOOOVE FILMFESTIVAL 2014 IN TURNHOUT**

*Door Frank van Empel & Caro Sicking, V.O.F. De Ecolutie
Vught 060514*

INHOUD

OUVERTURE	2
LETTERS IN HET ZAND	4
VRIJ SPEL	5
ONDERNEMEND EN ACTIEF	8
ACHTERGROND IN EEN VOETNOOT	10

Ouverture

Sommige lezers weten het al, voor anderen is het nieuw. Deze eerste Kempische schets is deel van een groeiend document – wat zich in woord, beeld en muziek zal ontwikkelen en waarvan we hopen dat velen er aan bij willen dragen zodat het een krachtige dialoog wordt tussen Belgische en Nederlandse grensbewoners.

Het betreft hier de kansen voor grensregio de Kempen door de opkomst van het Zelf Producerende Individu (SPIN). Dit is een vervolg op de verkenning Grensloze Groei m.b.t. de Nederlandse grensregio's en het potentieel dat zich opent zodra de bewoners zich gaan richten op hun directe burens in Duitsland en België.

Zoals altijd blijkt ook hier weer: iemand moet het doen. Iemand moet beginnen met samenwerking over de grens. Die iemand is zeer waarschijnlijk een Zelf Producerend Individu die footloose, actief en ondernemend is. Een nieuwe mens, een maker, door high tech vindingen en toegang in staat gesteld haar/zijn eigen leefomgeving te ontwerpen. Die SPIN beschrijven we onder de titels 'Ondernemend en Actief', 'Achtergrond in een voetnoot' voor hen die de term nog niet kennen, maar misschien zichzelf of anderen in hun omgeving wel als zodanig herkennen.

Grensregio's – niet alleen de Kempen – kunnen zich ontwikkelen tot dynamische EUregio's indien zij SPINnen weten aan te trekken, luidt de stelling. Waarop onmiddellijk de vragen volgen: Welke SPINnen zijn er al? Hoe trek je meer SPINnen aan? Wat heeft die SPIN nodig?

De keuze om de verkenning van grensloze EUregio's te beginnen in de Kempen is te danken aan het feit dat aan de Nederlandse kant van de hoge zandvlakte tussen Schelde, Rijn en Maas de behoefte bestaat om beter en meer samen te werken met Belgische burens. Daartoe is van beider zijden al veel geprobeerd, maar het blijft veelal steken in bestuurlijke overleggen die niet in staat zijn gebleken om de grens te slechten. Ook valt het bij lange niet mee om ondernemers mee te bewegen naar initiatieven die niet direct tot hun kernactiviteiten behoren, zoals gebiedsontwikkeling van onder op wel beoogt. Deze ondernemers zijn (nog) geen SPIN, maar bevinden zich nog in het industriële tijdperk van competitie.

'De Kempen mist het vuur. Hoe krijgen we de streek over de bühne?' riep Joep van de Ven, voormalig coördinator van Streekhuis Kempenland en projectleider bij de Provincie Noord-Brabant. Er zijn wel samenwerkingsverbanden, dat sluit nauw aan bij de behoefte, maar hoe kunnen we deze versterken? Er zijn genoeg SPINnen en er is veel bedrijvigheid. Tegelijkertijd is er leegloop, gebrek aan smoel en gebrek aan passie.'

Na een stevig gesprek met Kempenaar, Kempenkenner en ondernemer Wiet van Meel uit Esbeek – 'Jullie weten nog te weinig van de streek' - trokken we op zijn aanraden naar het filmfestival MOOOVE in Turnhout. We maakten kennis met de Belgische SPINnen bij wie Van Meel ons via de e-mail had geïntroduceerd. Het zijn de initiatiefnemers van Campina Energie en ettelijke andere burgerbewegingen: Jef

van Eyck, Jos de Groot, Dirk Knapen, Wout Baert. Van hen hoorden we over de schier onmogelijke droom om de grens te markeren met windmolens en zo gezamenlijk hernieuwbare en schone energie op te wekken. Een droom waar Tilburger Wim Snijder wel oren naar had.

Er valt nu reeds een streekroman te schrijven, maar we hadden ons voorgenomen een schets te geven. Voor deze ouverture rest nog iets te zeggen over de werkwijze die hier gehanteerd wordt. We gebruiken de 'In de Bus Methode', wat zoveel inhoudt als in een rood/witte volkswagenbusje genaamd Marthita en van de band gerold in 1978, door de streek te toeren en gesprekken aan te gaan. Vaak op afspraak, maar soms ook met toevallige voorbijgangers of stamgasten van een café in de dorpskern (daarvan zijn er veel in de Kempen, tot en met een coöperatief café Schuttershof in Esbeek en zangcafé De Borrelnootjes in Oostelbeers). In de nabije toekomst worden gasten genodigd om in de bus te ontbijten terwijl een interview plaatsvindt. Ze worden naar de andere kant van de grens gebracht en ontmoeten daar een gelijkgezinde of juist andersdenkende streekgenoot. We leggen verbindingen tussen burgerinitiatieven, coöperaties, ondernemingen en individuele SPINnen uit de regio. Alles met tot doel elkaar beter te leren kennen en uit te vinden waar het vuur van de Kempen brandt en hoe dat verder aangewakkerd kan worden. In de tussentijd krijgt het begrip SPIN meer lading. Misschien zijn er wel verschillende soorten SPINnen, of gradaties in het SPIN-zijn. Misschien is het idee SPIN wel een idée fixe van de auteurs. Alles is mogelijk. Alles kan anders zijn.

Letters in het zand

Op 27 september 1312 ondertekende Hertog Jan II in de abdij van Kortenberg het op één na oudste charter - een kernachtige voorloper van de Grondwet - ter wereld¹. In het charter worden de vrijheden van de burger omschreven. De Hertog van Brabant belooft geen andere belastingen te heffen dan die ter gelegenheid van het ridderschap van zijn zoon, het huwelijk van zijn dochter en losgeld voor zijn vrijlating bij onverhoopte gevangenneming. De belastingen zullen redelijk zijn, aldus de toenmalige heerser over heel Brabant, waaronder het leeuwendeel van de Kempen. Dat laatste houdt in:

1. Eerlijke rechtspraak voor arm en rijk;
2. Erkenning van de vrijheid van de steden: Leuven, Brussel, Antwerpen, 's-Hertogenbosch, Tienen en Zoutleeuw;
3. Oprichting van een Raad, bestaande uit vier ridders of edellieden en tien afgevaardigden van de zes steden.

Het pikante van dit document is, dat het ook nog een 'weerstandrecht' bevat. Het volk mag zich verzetten, wanneer de hertog of zijn nakomelingen weigeren het Charter van Kortenberg na te leven. Ruim 700 jaar en vele heersers verder in de tijd, levert deze weerstandsclausule het argument voor een burgerinitiatief tegen belastingheffing in de Kempen. Ofwel - nog beter - voor het inrichten van een regelvrije zone, waar zonder bestuurlijke en administratieve rompslomp bijvoorbeeld windmolens en zonnepanelen kunnen worden geplaatst en varkens en kippen kunnen worden geherintroduceerd in het landschap. Het laatst genoemde onder de nadrukkelijke voorwaarde dat dergelijke extensieve veehouderij kwalitatief hoogwaardig voedsel oplevert, waarmee de Kempen het imago van 'technologisch hoogwaardig producent en leverancier van allerlei producten' kunnen waarmaken. High Tech / Slow Food. Op de twaalfde editie van de Dutch Design Week in 2013 getuigden ontwerpers van de wederopkomst van het varken en de kip als 'huis'dier en agro innovaties in

¹ Alleen de beroemde Britse Magna Carta was eerder.

de landbouw. Ook het initiatief van biologische boeren en kunstenaars om Varkenshuizen in steden te openen, zoals in Tilburg gebeurde, is een signaal van de *come back* van het varken in de kern.

Vrij spel

Kempen (Campina) betekent: grote, open ruimte. Een ruimte dus, waar de wind vrij spel heeft en alle gelegenheid heeft om aan te wakkeren. Een ruimte ook waar de zon vrij kan schijnen. Nu lopen windboeren, behalve tegen het '*not in my backyard syndroom*' nog tegen allerlei andere barrières aan, zo legt projectleider windenergie voor ondernemersclub BORT Vossenbergh, Wim Snijder, uit. Snijder was, net als de auteurs van dit document, op 3 mei in Turnhout - de 802 jaar oude hoofdstad van de Kempen - aanwezig bij de lancering van Campina Energie, aanstormend producent van hernieuwbare energie in de Kempen. De film waarmee Campina Energie haar presentatie startte, was getiteld '*The 4th Revolution*'. De toeschouwers kregen vooraf twee vragen mee: 'Welke energiebronnen hebben we?' en 'Hoe worden we 100% hernieuwbaar?' De initiatiefnemers spraken strijdbare woorden in de geest van het Charter van Kortenberg: 'Wind en zon zijn van iedereen en kunnen niet gemonopoliseerd worden door degene die de molen neerzet.'

De Kempen is een streek: de geografische overloop tussen België en Nederland. Hoge zandgronden in de Delta van Rijn, Maas en Schelde. Ooit het domein van sigaren- en keuterboeren, van vervuilende industrie en kerncentrales. Een aaneenschakeling van bedrijventerreinen, die elkaar de vliegen proberen af te vangen, die zich willen vestigen in het gebied tussen de zeehavens van Rotterdam en Antwerpen, de knappe koppen haven Eindhoven, Roermond, Maastricht, Leuven en de hoofdstad van Europa, Brussel. Een streek is in de eerste plaats een geografische aanduiding. De mensen die zich bezighouden met de Kempen, hebben dan ook vooral oog voor de natuur en alles wat loopt, vliegt en bloeit. Met het verdwijnen van de landsgrenzen, hebben streken er ineens ook een economische dimensie bij gekregen. Dat geldt met name

voor streken die grenzen overstijgen, zoals de Kempen. De bedrijvigheid in de Kempen bestaat vooral uit kleine toeleveringsbedrijven voor de metaalindustrie en de bouw. Over de grens wordt veelvuldig overlegd tussen vertegenwoordigers van ondernemers en burgers. Er worden plannen gesmeed voor anderen, die vervolgens sneven in besluiteloosheid, omdat degenen die het moeten doen, niet bij het overleg zijn betrokken. De zelfproducerende individuen, zoals we ze noemen, hebben wel wat anders te doen, dan te overleggen met vertegenwoordigers aan de andere kant van de grens. De industriepolitiek van de Kempen blijft dan ook beperkt tot het inrichten van bedrijventerreinen, die ondernemers naar de Kempen moeten lokken, om onduidelijke werkgelegenheid te creëren en welvaart te brengen. Een overzicht van de bedrijvigheid in de Kempen is nergens te vinden. Een inventarisatie van bedrijven in de vele kleine plaatsen die deel uitmaken van de Kempen, is een ondoenlijke zaak. Tot een koppeling van de economische bedrijvigheid aan de natuur en cultuur is het al helemaal niet gekomen, hoewel de laatste tijd schuchtere pogingen in die richting worden gedaan. De lancering van Campina Energie vond niet voor niets plaats tijdens een filmfestival. Campina Energie is een teken van deze tijd. Het heeft te maken met duurzaamheid en zelf doen. Overall in Europa nemen burgers het heft in eigen handen. Ze richten een coöperatie op en gaan zelf energie produceren. Voorbeelden zijn er in Limburg en Gent, in het Noord-Brabantse Boxtel en in Vught. Burgers nemen zelf het initiatief tot de creatie van een gezonde en sociaal duurzame invulling van de energiebehoefte. Campina Energie is opgezet vanuit de KOEP, een vereniging in Turnhout die burgerinitiatieven stimuleert en ondersteunt. Van daaruit groeide Campina Energie uit tot een beweging die zich richt op alle inwoners van de Kempen. Van windmolens en zonnepanelen naar extensieve veehouderij, groente, fruit en kwaliteit is een kleine stap, maar o zo moeilijk te nemen, vanwege allerlei belangenverstrengelingen, eigen agenda's en verschillende nationale regelgeving.

Planten, dieren en mensen namen van oudsher de natuur in. Maar de dieren zijn voor het grootste deel aan het zicht onttrokken. Ze bivakkeren in legbatterijen en boxen. Neem het varken. Eeuwenlang maakte het deel uit van het menselijk bedrijf. Het scharrelde op erven en pleinen en werd meestal in de maand november geslacht. Hiervan getuigen niet alleen talloze beeltenissen, maar ook vele verhalen. Gedurende de afgelopen decennia is dat vanzelfsprekende beeld verdwenen. Hoewel we ze nog kunnen ruiken en proeven is de aanblik van een levend varken rond de boerderij iets uitzonderlijks geworden. Tegenwoordig moeten we het doen met of gestileerde versies die de plastic zakjes van ambachtelijke slagerijen sieren dan wel met porseleinen of marsepeinen exemplaren. Als de boeren het niet doen, dan doen we het zelf wel, redeneren burgers en ze ontwikkelen zich tot SPIN, in lijn met de hierboven beschreven trend. Ze gaan zelf varkens houden, samen met burens. Iets soortgelijks geldt voor kippen. Het zelf houden van dieren en het aanleggen van moestuinen sluit aan bij de interesse in voedingsmiddelen en gezondheid, die steeds meer burgers ertoe brengt om te kiezen voor decentralisatie en kleine schaal in plaats van globalisering. Als de hamburgers van McDonald's niet te eten zijn, maak ze dan zelf. De Kempen kunnen uitstekend op deze ontwikkelingen inspelen. Dat moet gebeuren door SPINners, dat wil zeggen: door degenen die het doen en niet zozeer door degenen die het voor anderen bedenken.

Ondernemend en actief

De nieuwe mens wordt hier aangeduid als SPIN, oftewel Self-Producing Individualⁱ. Hij of zij gebruikt technologie en instituten om zichzelf te verwezenlijken en om zijn of haar omgeving te vormen. Deze eigenschap past naadloos in de trend gebiedsontwikkeling van onder af.

De SPIN wordt ondersteund door de nieuwste ontwikkelingen die het voor ieder mogelijk maken om zelf te produceren (energie, voedsel, filosofieën) met de hulp van anderen die geografisch ver verwijderd zijn. Internet en de uitlopers daarvan zoals Facebook, LinkedIn, Twitter, maar ook de snel opkomende 3D printer die fysieke productie mogelijk maakt zonder grote fabriekshallen, bieden kansen. Ze leiden tot verregaande emancipatie van het individu, die zich bijna onhoorbaar en onzichtbaar als vanzelf ontpopt tot een SPIN, én dat doet samen met anderen.

Het gedrag van de mens is veranderd. Wie ziek is, googled alvorens hij naar de huisarts gaat. Dat is de normaalste zaak ter wereld geworden. Maar de afgelopen paar jaar zijn daar, mede ook door de financiële en klimaatcrisis, nog andere, grotere zaken bij gekomen. Het aantal coöperaties is flink gestegen. De populariteit van dit samenwerkingsmodel komt voort uit noodzaak als wel uit emancipatie. Als de vertegenwoordigers, de voedselproducenten, de energiemaatschappijen enzovoort (grote machtige organisaties uit de vorige eeuw) niet bieden wat en hoe de individuele mens wil, dan doet deze het zelf wel. Samen met anderen. Gelijkgzinden. Voedsel kweken, energie opwekken, het gebeurt steeds vaker zelf en samen. Hierna volgen als vanzelf onderwijs (school oprichten) en financiële systemen (alternatieve munten en nieuwe banken). Deze mensen hebben alleen maar toegang nodig, en ze vinden elkaar in de straat, op het plein en op het www.

Ze groeien uit tot SPIN en niet omdat ze ondernemer zijn, maar wel omdat ze ondernemend zijn. Niet omdat ze activist zijn, maar wel omdat ze actief zijn. Geen autoriteit is veilig, zoals vroeger wel was, op grond van de sterren en strepen op z'n mouw. Gezag raakt los van functie. Gezag wordt gekoppeld aan gedrag en kennis. Ook de relatie tussen afkomst en bestemming (bijvoorbeeld van voedsel en energie) herstelt - weet wat je eet.

Deze SPIN vestigt zich daar waar zij/hij zich thuis voelt, want als er verbinding is, kan de SPIN zichzelf verwezenlijken. Het is voor de handliggend om vooral naar de generatie van jong volwassenen te kijken. Zij zijn opgegroeid

met de vanzelfsprekendheid om te delen en uit te wisselen met volslagen vreemden die ze wellicht nooit in het echte leven zullen ontmoeten. Waar hun ouders nog de noodzaak konden voelen om te verhuizen in de richting van werk, kunnen zij overal werken en zullen eerder geneigd zijn zich te vestigen waar ze zich thuis voelen. Dit houdt ook in dat ze zich actief met hun directe omgeving bemoeien, ze wonen er immers vanwege bepaalde aantrekkelijkheden (leefbaarheid, veiligheid, cultuur of juist natuur, etcetera).

Achtergrond in een voetnoot

ⁱ Het begrip SPIN komt voort uit de thesis Allemaal Winnen, duurzame regionale ontwikkeling (Ecolutie) van Bakker en Van Empel. Zij schiepen een matrix en begrippenkader aan hand van ontwikkelingen in de provincie Noord-Brabant en hoe deze de gewenste richting in te sturen. Dit sturen gebeurt niet zozeer meer door vertegenwoordigers – politici, bestuurders van belangenverenigingen enzovoort – maar door het individu dat rechtstreeks van invloed is op, en geraakt wordt door, hetgeen er gebeurt. Dit individu werkt op gelijke voet samen met anderen die evenzeer direct betrokken zijn.

Prima, maar wie is dat dan en wat doet hij of zij opdat wij hen als SPIN herkennen? Hiervoor grijpen wij naar de Allemaal Winnen matrix, gereedschap om duurzame regionale ontwikkeling te verkrijgen. Overigens dient het adjectief ‘duurzaam’ inmiddels vervangen te zijn door het begrip ‘ecolutie’. Dit omdat ‘duurzaam’ een sleets begrip is geworden, te geladen met die dingen ook die we juist willen tegengaan onderweg naar een wereld die economisch, ecologisch en sociaal-cultureel in balans is, waar de mens weer terug is in de samenleving. Zonder vooruit te willen lopen, moeten we hier toch even ruimte maken voor ecolutie, opdat je, lezer, kunt vatten wat deze term behelst. Zoals steeds wanneer we een term introduceren, houden we een slag om de arm waar het de grenzen van de definitie betreft, aangezien levende begrippen zich niet laten beetelen in steen.

Ecolutie:

- Combinatie van gedrag, technologie/institutionalisering en besluitvorming die de transitie naar een hoger niveau van sociale, economische en ecologische ontwikkeling mogelijk maakt;
- Een samenleving in balans (Elkingtons’ People, Planet, Profit-model) die echter zo lang ze levend is iedere keer weer uit balans zal geraken.

Hiermee belanden ze onmiddellijk in het hart van de matrix die ons kan helpen om een ontwikkeling waar te nemen, deze te beïnvloeden én om de SPIN beter te leren kennen.

De ecolutie matrix ziet er als volgt uit indien we deze leeg laten:

Oplossingscluster/fase	Destructie fase	Deconstructie fase	Constructie fase
Gedrag			
Technologie / Institutionaliserings			
Besluitvorming			

In deze matrix zijn de opeenvolgende fasen van de S-curve van Joseph Schumpeter te ontdekken, waarmee hij groei verklaarde. In dat kader is het mogelijk om deconstructie zien als een vorm van creatieve destructie, het punt waarop je risico neemt en de sprong waagt naar een nieuwe S-curve voordat je ter aarde stort. Maar deconstructie is vooral een knipoog naar Jacques Derrida, die zich bij voorkeur niet laat citeren, maar overtuigd is van de noodzaak om steeds opnieuw woorden uit te vinden, betekenis te geven, chaos toe te laten of te creëren zodat zich iets nieuws kan voordoen.

De oplossingen om naar constructie (Ecolutie als een samenleving in balans en daarmee een bewegend doel) te komen, zijn terug te leiden tot het gedrag van iemand, de technieken die iemand ter beschikking staan, de werking van de instituten die bijvoorbeeld voorkomen dat er corruptie heerst, of juist voorkomen dat vooruitgang plaats kan vinden. Tevens zit de oplossing in de wijze van besluitvorming. Wie beslist? De arts of de persoon met de aandoening? De nationale politicus of de bewoner? De multinational of de consument? De manager of degene die het werk doet? De samenleving of het individu?

De laatste vragen die beginnen met Wie duiden op een persoon. Ook gedrag is terug te voeren op individuele mensen, dieren en systemen (alles bestaat uit systemen, van lichaam tot biotoop tot samenleving). Beide clusters – gedrag en besluitvorming - zijn subjectief van aard. De derde, technologie en institutionalisering, is een objectieve en mechanische oplossingsvorm. Die kan in dezelfde hoedanigheid op verschillende manieren worden aangewend. Daar luidt de vraag Hoe? Hoe

passen we een technologie toe? Hoe gebruiken we procedures? Het antwoord op deze Hoe-vragen wordt immer gegeven door iemand, namelijk degene die toepast en gebruikt. Deze nogal gecompliceerde redenering zetten we op om aan te tonen dat ook hier het individu bepaalt.

Het Self Producing Individual, SPIN, is zich van de eigen invloed bewust en laat zich leiden door principes, zoals het maatschappelijk ordenende principe 'wederkerigheid' dat samenwerking en delen mogelijk maakt. Het Internet tijdperk versterkt samenwerken en delen, omdat onomstotelijk blijkt dat dit meer oplevert dan competitie. Samen weten we meer, kunnen we meer. Directe democratie is tevens mogelijk geworden. De samenleving is aan het horizontaliseren – hiërarchie en top down bevelen boeten in aan kracht.

De velden van de ecolutie matrix staan open voor concepten oftewel actie plannen, die zowel heel concreet als abstract kunnen zijn. Samenwerken is een abstract concept dat indien er door de belanghebbenden voor wordt gekozen, het gedrag, de manier van beslissen en de technologie als wel de institutionalisering beïnvloedt. Wat dat laatste betreft, het groeiend aantal coöperaties is de institutionalisering van het concept samenwerken. Zodra deze zich echter vastzetten, met vaste bestuurders en strakke regels en procedures zullen ze aan kracht verliezen. Vóór dat gebeurt dient deconstructie plaats te vinden. Dat kan door gedrag van de leden die massaal uitstappen of het bestuur wegstemmen. Dat kan ook door middels twitter of Whatsapp directe feedback te vragen aan alle betrokkenen en hun stemmen daadwerkelijk te laten gelden (technologie & besluitvorming). Een concreet concept of actieplan is dat van de productie van hernieuwbare energie.

Ergens begin je, dat verandert je. Je houding, je gedrag, je zelfbewustzijn vormen zich door je acties (daden). Je merkt dat je het kunt. Dat je samen met anderen een windmolen kunt plaatsen en iedere keer als de wieken klappen, krijg je weer dat machtige gevoel. Je drukt op de knop en het licht gaat aan. Een tinteling in je buik. Want het licht gaat niet aan, omdat ergens ver weg in een gasgestookte centrale elektriciteit wordt opgewekt. Nee, het licht gaat aan omdat je samen met anderen een pad bent ingelopen waardoor je veel vragen moest leren beantwoorden. Je hebt gekozen voor hernieuwbare energie die je zelf samen met anderen opwekt. Schoon. Dan ga je vanzelf ook naar schoon voedsel verlangen. Dan ga je vragen stellen bij regelgeving. Dan ga je in gesprek met bestuurders en be vraagt hun autoriteit.

Een windmolen staat er niet een twee drie. Die kost veel meer geld dan je ooit bij elkaar gezien hebt, dan je zelf bij elkaar kunt fietsen. Je moest samen met die anderen op zoek naar hoe te financieren. De bank wil garanties. Zelf een bank oprichten en elkaar geld lenen? Wat doe je met overproductie van energie? Terugleveren? Hoeveel krijg je daarvoor betaald? Of bouw je accu's in de vorm van elektrische auto's of warmte/koude opslag. Wat doe je als je te weinig energie produceert? Hoe zit het met die regels over energie productie? Waarom krijg je geen vergunning die windmolen te bouwen, terwijl het elektriciteitsbedrijf dat wel krijgt en haar molens in jouw achtertuin bouwt? Heb je niet gewoon recht op je eigen wind?

Je concludeert: Energie is gratis! Net als kennis. Een computer of smart phone is relatief goedkoop en zodra je het apparaat hebt, heb je toegang tot kennis. Datzelfde zal gaan gelden voor die zonnepanelen en windmolens of andere generatoren van hernieuwbare energiebronnen.

Maar dan woon je aan een grens. Die grens is niet zo zeer natuurlijk ecologisch, want het landschap loopt gewoon door, zich niets aantrekkend van de bestuurlijke lijn die dwars door de Kempen loopt. Dichtbij de grens valt je telefoon uit, onmogelijk om tegelijkertijd in België en in Nederland te zijn, vinden de service providers die de ether onder elkaar hebben verdeeld – maar van wie is die ether? Zodra zij duidelijk vinden in welke natiestaat jij je bevindt, heten ze je welkom en krijg je de tarieven voor internetgebruik, bellen en sms-en op een rijtje in je display. Afhankelijk van de nationaliteit van je telefoonkaart, betaal je meer of minder aan weerszijde van de bestuurlijke lijn. Zo ook met energie. De regels zijn anders in Nederland dan in België. Loopt het netwerk eigenlijk wel door? Of zit ook hier, net als bij de service providers een cesuur?

KORTOM, LIJ EN JE OPVATTINGEN VERANDEREN, JE OMGEVING VERANDERT EN JE ONTDEKT JE KRACHT ALS ZELF PRODUCEREND INDIVIDU. JE WORDT EEN SPIN TE MIDDEN VAN ANDERE SPINNEN EN SAMEN CREËREN JULLIE JE EIGEN OMGEVING DOOR ER INTRINSIEK BETEKENIS AAN TE GEVEN. DE DYNAMIEK VOLGT VANZELF.

Bijeenkomsten die ten grondslag liggen aan dit document:

- Streekhuis de Brabantse Kempen, Middelbeers. 27 april 2014. Aanwezig: Joep van de Ven en Joks Janssen, Provincie Noord-Brabant, Nicole Geerars, Paul Schellekens en Peter Overdijk, Streekhuis de Brabantse Kempen, Wiet van Meel, Kempenaar en eigenaar van Pontifax, Frank van Empel en Caro Sicking, V.O.F. De Ecolutie
- Pontifax, Esbeek. 2 mei 2014. Aanwezig: Wiet van Meel, Frank van Empel en Caro Sicking
- MOOOVE Filmfestival Turnhout, Kick off Campina Energie met vertoning van de film The 4th Industrial Revolution. 3 mei 2014. Aanwezig: Jef van Eyck, Jos de Groot, Wout Baert van burgerinitiatief Campina Energie, Dirk Knapen, REScoop, Wim Snijder, WSGM en Bureau Milieu en Werk, Frank van Empel en Caro Sicking

Documenten en literatuur die ten grondslag liggen aan dit document:

- Het geslacht Sus, Deel 1, Varkens in binnenstebuitenland, Albert Megens, Kees Reijnen, Walter Kerkhofs, Ingrid Luycks, teleXpress 2000
- Grensloze Groei, augustus 2013, Van Empel en Sicking, i.o.v. Innovatie Netwerk Agro
- Speuren naar SPINnen, Van Empel en Sicking
- JES! Towards a Joint Effort Society, augustus 2013, Van Empel en Sicking
- Allemaal Winnen, duurzame regionale ontwikkeling (Ecolutie), 2012, Bakker en Van Empel
- Abundance, The Future is better than you think, 2012, Peter H. Diamandis and Steven Kotler
- Makers, The New Industrial Revolution, 2012, Chris Anderson
- Blessed Unrest, How the Largest Social Movement in History is Restoring Grace, Justice and Beauty to the World, 2007, Paul Hawken